

ROMA INTEGRATION

MAPA PUTA 2019-2021

BOSNA I HERCEGOVINA

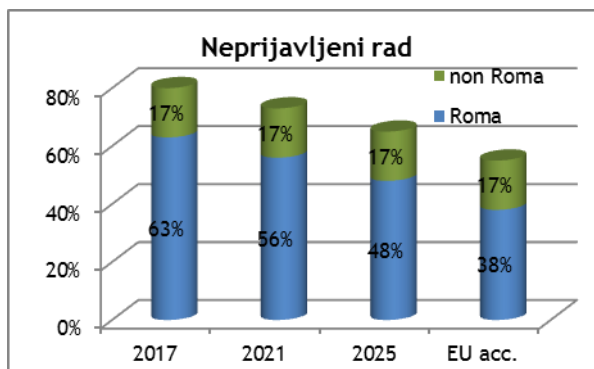
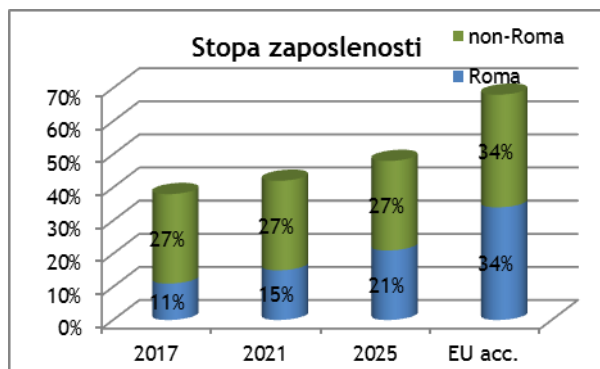

Roma Integration 2020 is co-funded by

**OPEN SOCIETY
FOUNDATIONS**

Zapošljavanje

UNDP-ovo istraživanje o Romima¹ iz 2017. god., pokazuje da je stopa zaposlenosti Roma² u Bosni i Hercegovini bila 11%. Stopa zaposlenosti neromskog stanovništva koje živi u njihovoj blizini je bila 27%, dok je opšta stopa zaposlenosti bila 40%. Izvještaj, na osnovu istog Istraživanja, navodi da je 63% Roma uključeno u neformalni rad, za razliku od samo 17% onih koji nisu Romi, a koji žive u njihovoj blizini. Podaci biroa za zapošljavanje pokazuju da je 2.645 Roma prijavljeno kao nezaposlene osobe i trebaju biti obuhvaćeni programima za zapošljavanje. Predstavnici vlasti procjenjuju da je stvarni broj nezaposlenih osoba najmanje dva puta veći, kao što je to prikazano u Sažetku strategije sa Nacionalne platforme 2018. god. Trenutni programi za zapošljavanje ne ostvaruju željene rezultate iz više razloga, uključujući slabu zainteresovanost poslodavaca za zapošljavanje Roma, izostanak koordinacije na lokalnom nivou, nedostatak kapaciteta za korištenje sredstava za samozapošljavanje, niske kvalifikacije Roma prijavljenih za zapošljavanje, kao i drugih razloga prepoznatih u Akcionom planu za integraciju Roma. Većina mjera za zapošljavanje, kao što su navedene u akcionom planu, nisu provedene zbog nemogućnosti da se koordiniraju na centralnom nivou. U svrhu rješavanja pitanja zapošljavanja, potrebno je razviti nove mogućnosti i modele zapošljavanja, koji će povećati konkurentnost Roma na tržištu rada. Drugo polje intervencije je promocija formalizovanja rada neprijavljenih radnika Roma, putem modela zapošljavanja sličnih socijalnom poduzetništvu. Prikazani podaci pokazuju da formalizovanje neprijavljenog rada može dovesti do najvećeg povećanja stope zaposlenosti Roma. Treće, neophodno je dati snažnu podršku zapošljavanju Romkinja, a posebno u oblasti zanatstva i poljoprivrede, prema ranijim uspješnim iskustvima. U tu svrhu, postavljaju se ciljevi za povećanje stope zaposlenosti Roma na 34% u vrijeme pridruživanja Evropskoj uniji (EU), kao i smanjenje stope neprijavljenog rada na 38%³. Ciljevi će se postepeno ostvarivati, u skladu sa dinamikom datom u grafikonu iznad. Pretpostavlja se da stopa zaposlenosti neromskog stanovništva koje živi u njihovoj blizini, neće pasti ispod stope zaposlenosti Roma, ali će se bar povećati na isti nivo zaposlenosti. Pod pretpostavkom da će opšta stopa zaposlenosti u Bosni i Hercegovini ostati stabilna, jaz između stope zaposlenosti Roma i opšte populacije će se smanjiti na samo 6%. S druge strane, pod pretpostavkom da će neformalno zapošljavanje neromskog stanovništva u okolini ostati na istom nivou, jaz neformalnosti će i dalje ostati na visokih 19%. Bez obzira na to, značajno povećanje stope zaposlenosti i smanjenje jaza neformalnosti s početnih 44%, će poslati jasan znak o posvećenosti Bosne i Hercegovine podršci zapošljavanju Roma.

Akcioni tim za integraciju Roma će raditi sa Vladom Bosne i Hercegovine na sljedećem:

- Podrška razvoju novih modela zapošljavanja kroz pružanje stručnog mišljenja, provedbu komparativne analize zakonodavstva i predlaganje amandmana na zakone. Potrebno je izvršiti promjenu zakonodavstva o cjeloživotnom učenju, kako bi se osiguralo da Romi imaju bolje mogućnosti da je iskoriste i da bi se obuhvatila pomoć u finansiranju, kako bi socijalno ranjive osobe mogle koristiti programe cjeloživotnog učenja;
- Podrška zapošljavanju Romkinja u zanatstvu i poljoprivredi, putem razvoja narativa i prijedloga projekata za finansiranje, uključujući mogućnosti i metodologiju zapošljavanja, koju bi projekt osigurao. Uzimajući u obzir da će se IPA finansiranje za Bosnu i Hercegovinu u oblasti socijalne integracije uskoro transformisati u sektorsku podršku, potrebno je razviti visoko-kvalitetne prijedloge projekata kojima bi se osiguralo da Romi ostvare dobrobiti od sektorske podrške;
- Razviti holistički pristup integraciji Roma, fokusirajući se na kombinovanje stambenog zbrinjavanja i podrške u zapošljavanju, kako je to opisano u tekstu koji slijedi.

Bosna i Hercegovina će obaviti mapiranje stanja Roma i njihovog zapošljavanja, stambene situacije i drugih

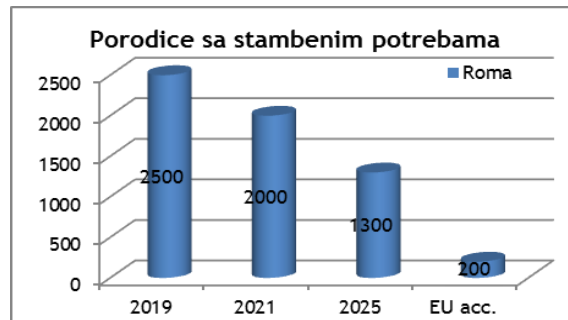
¹ Regionalno istraživanje stanja Roma iz 2017. god., koje su obavili Evropska Komisija, Razvojni program Ujedinjenih nacija i Svjetska banka – Opšte informacije o Bosni i Hercegovini, dostupno sa: http://www.eurasia.undp.org/content/dam/rbec/docs/Factsheet_BIH_Roma.pdf

² U skladu sa terminologijom evropskih institucija i međunarodnih organizacija, termin "Romi", koji je ovdje korišten, obuhvata veći broj različitih grupa (npr. Romi, Sinti, Kale, Cigani, Romanichel, Boyash, Aškali, Egipćani, Yenish, Dom, Lom, Rom i Abdal) i obuhvata "putnike" ili nomade, bez poricanja specifičnosti bilo koje od ovih grupa

³ Ovo je u skladu sa aspiracijama Bosne i Hercegovine u promovisanju integracije Roma, na način priznat Deklaracijom Zapadnog Balkana o Romima i EU proširenjem. Delegacija će se potpisati na Samitu Zapadnog Balkana 2019. god., u Poznanju

potreba. Mapiranje će se finansirati kroz IPA. Integracija Roma će dati podršku mapiranju kroz razvoj odgovarajuće metodologije mapiranja. Na osnovu informacija dobivenih kroz mapiranje, moguće je da će postojeći ciljevi u oblasti zapošljavanja biti revidirani, da bi što više odgovarali stvarnom stanju na terenu.

Stambena pitanja

Prema dostupnim, ažuriranim informacijama, Vlada Bosne i Hercegovine je podržala rekonstrukciju više od 1.000 stambenih jedinica namijenjenih romskim porodicama, dok je preostalih 2.500 romskih porodica i dalje u stanju potrebe za rješavanjem stambenog pitanja. Ovo je prepoznato i Nacionalnom platformom iz 2018. god., te uključeno u odgovarajući dokument sažetka strategije. Stambeno pitanje Roma u potrebi će se postepeno rješavati u skladu sa dinamikama koje su predložene ranijim grafikonom. Na ovaj način će 200 porodica i dalje biti bez riješenog stambenog pitanja prilikom pridruživanja EU. Uzimajući u obzir mnoge nivoe vlasti u Bosni i Hercegovini, trenutno su nedostupne informacije o mogućnostima legalizovanja romskih stambenih jedinica i romskih naselja. Nezvanične informacije sugerišu da preostali, nelegalni stambeni objekti i naselja nisu izgrađeni na zemljištu u vlasništvu Roma, te da su troškovi legalizacije previsoki i da ih ugroženi Romi ne mogu pokriti. Modeli socijalnog stambenog zbrinjavanja, koji su provedeni u Bosni i Hercegovini, bi se mogli značajno poboljšati primjenom holističkog pristupa i mjerama desegregacije. U svrhu adresiranja stambenih problema Roma u Bosni i Hercegovini, neophodno je sljedeće: obaviti mapiranje stambenih potreba i mogućnosti legalizovanja romskih stambenih objekata i naselja, razviti holistički pristup stambenom pitanju i snimiti primjenjivost na lokalnom nivou, i identifikovati one opštine koje su spremne da podrže legalizovanje romskih naselja i/ili da učestvuju u holističkim inicijativama za rješavanje stambenog pitanja Roma. U vezi sa legislativom, neophodno je imati na umu da je to uvijek jeftinije u odnosu na socijalno stanovanje. Razlozi se odnose na činjenicu da su troškovi izgradnje novih stambenih jedinica i infrastrukture veći nego troškovi popravke i prilagođavanja postojećih. Uz to, dodaju se troškovi za preseljenje i rušenje i mogući su povećani troškovi pružanja podrške u socijalnoj integraciji na novoj lokaciji, koju korisnici socijalnog stanovanja ne poznaju. Akcioni planovi za integraciju Roma predviđaju neke od sljedećih mjera koje nisu provedene: mapiranje nelegalnih naselja i pojedinačnih stambenih objekata i određivanje stanja stambenih objekata, direktna podrška romskim porodicama u procesu legalizacije stambenih objekata, i rekonstrukcija zgrada ili smještaja Roma. U svrhu podrške za implementaciju Akcionog plana i poboljšanja stambenog pitanja Roma u Bosni i Hercegovini, Akcioni tim za integracije Roma će saradivati s Vladom na sljedećem:

- Podrška u mapiranju potreba za integraciju Roma u oblasti stambenog pitanja, putem mapiranja kojeg finansira IPA. Na osnovu rezultata mapiranja će se obaviti procjena stambenih potreba i obaviti će se revidiranje ciljeva, ako to bude potrebno;
- Organizovati konferenciju o stambenom pitanju, koja će predložiti holistički pristup rješavanju stambenog pitanja Roma, na osnovu upoređivanja iskustava i metodologije stambenih projekata i do sada provedenih inicijativa u Bosni i Hercegovini. Regionalna konferencija o holističkom pristupu će se organizovati odmah nakon nacionalne konferencije, koja je fokusirana samo na Bosnu i Hercegovinu. Koncept holističkog pristupa se odnosi na sveobuhvatnu podršku socijalnoj integraciji, koja kombinuje podršku u smislu stanovanja, zajedno sa podrškom u drugim oblastima (zapošljavanje, obrazovanje, socijalna registracija, javni servisi, itd.). Sveobuhvatna, holistička podrška se pruža korisnicima na osnovu ukupnosti njihovih različitih potreba, tako da im omogućuje održivu integraciju. Na konferenciji će učestvovati predstavnici entiteta, kantona i opština koji rade na stambenim pitanjima (građevinsko planiranje, katastarski poslovi, itd.), koji će dati osvrt na mogućnost primjene predloženog holističkog pristupa na svojim teritorijama. Na osnovu dobivenih informacija, doći će do prilagođavanja holističke metodologije, do njenog finalizovanja i dostavljanja Vladi Bosne i Hercegovine;
- Identifikovati opštine koje izraze spremnost za podršku stambenim projektima Roma, na osnovu informacija, koje će se prikupiti tokom mapiranja i konferencije o stambenom pitanju. Mapiranje i konferencija će dodatno pokazati mogućnost ostvarivanja legalizovanja neformalnih naselja Roma i u kojim opštinama je to moguće;
- Podrška Vladi Bosne i Hercegovine da pripremi bar jedan prijedlog prema donatorima za holističko rješavanje stambenog pitanja u jednoj (ili više) odabranih opština.

